

**NÁRODNÁ RADA OBČANOV
SO ZDRAVOTNÝM
POSTIHNUTÍM V SR**

Mosty inklúzie

Internetový časopis

Ročník 2021, číslo 04 (október)

Vydáva

Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR

s finančnou podporou

Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Časopis je k dispozícii online i na stiahnutie na adrese www.nrozp-mosty.sk

Obsah

Úvodník.....	3
Témy čísla.....	4
Obzrime sa za INSPO	4
Predstavujeme	7
Myoprotetika. Včerajšie sci-fi, dnešná realita	7
Krokom, klusom a cvalom na kus reči	11
Bude vás zaujímať	20
Na bariéry platí smart	20
Zo života organizácií	25
Deň bielej palice 2021	25
Snem Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami priniesol zmeny	28
Z pavlače	32
Touch&Speech oslavuje 15 rokov a prichádza s výhodnou ponukou.....	32
Podcasty, do ktorých sa môžete započúvať, zapozerať i začítať	33
Pozývame na konferenciu Slovenskej autority pre Braillovo písmo.....	34
Dámy a králi na kolesách	35
Cesta svetla 2021 a jej víťazi.....	36
Legislatívne aktivity	40
Zo zasadnutia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím	40
Ako to funguje v EÚ	48
Fotografická súťaž o asistenčných technológiách	48

Úvodník

Milí zvedavci,

ani vám sa nálada akosi nechce ustáliť? Aj vám sa pred očami ešte mihocú dušičkové plamienky a raz spomínate všetkých svätých, inokedy všetkých rohatých? Dni sa síce krátia, ale to predsa neznamená, že všetky veselé farby sveta spochmúrneli! Ste zvedaví, kde ich hľadať? No, podvečerné voňavé čajíčkovanie vám môže rozjasniť napríklad pohľad na víťazné fotografie Cesty svetla alebo podcasty, do ktorých sa dá započúvať, zapozerať i začítať. Ak zatúžite po žltej, oranžovej, bordovej a hnedej odporúčame cvalom do lesa a na hipoterapiu (hoci, pravda je taká, že vetra vo vlasoch sa možno nedočkáte, keďže v centre, kde vás pozývame, pracujú s bábätkami od troch mesiacov), ak po červenej, ružovej a sýtozelenej, zadajte si do aplikácie VOZICKARMAP najbližšiu botanickú záhradu. Ktohovie, možno sa vám dostane tej cti a právo prvého zápisu o prístupnosti interiéru budovy bude navždy spojené s vaším menom. No, výzva opätovať ťahy čiernymi a bielymi figúrkami dám a kráľov na kolesách na prvý pohľad nejakú farebnú vidinu nesľubuje, ale keď im dáte mat...

Pestrými farbami hýriacu budúcnosť vám ponúkne nové vedenie Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami, dych berúce novinky predstavené na konferencii INSPO, plány Slovenskej autority pre Braillovo písmo či pokroky v myoprotetike, v pastelových odtieňoch sa nesú výstupy zo zasadnutia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím či výsledky dopravno-výchovnej akcie Deň bielej palice.

A nezabudnite si farebnosti života uchovať. Jednak je november mesiac fotografie a Európske fórum zdravotného postihnutia vyhlásilo súťaž, jednak... no, keď vás uprostred decembra opätovne prepadne sivá nálada, budete mať okolapný dôkaz, že sa na svet viete pozrieť aj cez iné okuliare.

Vaši redaktori

Témy čísla

Obzrime sa za INSPO

Vlani sa konferencia o technológiách pre osoby so špecifickými potrebami chtiac-nechtiac presťahovala do on-linu, 21. ročník sa však už opäť mohol uskutočniť v Kongresovom centre Praha. Prednášky dokumentujúce veľký pokrok v oblasti asistenčných technológií, možnosť priamo na mieste sa oboznámiť s ponukou kompenzačných pomôcok, programov a aplikácií 35 vystavovateľov, to všetko vyvolalo u návštevníkov mimoriadny ohlas. Už dnes má INSPO 2022 prisúdený nie marcový, ale októbrový termín, rezervované nie pražské Kongresové centrum, ale miesto v on-line, a v pozícii hlavného organizátora nie BMI sdružení, ale Středisko Teiresiás Masarykovej univerzity v Brne.

„Tento ročník sa po organizačnej i obsahovej stránke veľmi vydaril,“ reagoval na moju prosbu o zhodnotenie Jaroslav Winter, predseda BMI sdružení a šéfredaktor portálu Helpnet.cz. „Prebehol v osvedčenom formáte – predpoludňajšie prednášky vo veľkej sále spoločné pre všetkých a popoludní sa tematicky rozdelili do troch sekcií. Jedinou chybičkou krásy, ktorú sme však ako usporiadatelia nemohli ovplyvniť, bola nízka účasť. Spočiatku všetko nasvedčovalo tomu, že rekordných 521 účastníkov z roku 2019 vysoko prekonáme, ale prišiel COVID-19, v marci 2020 sa konferencia konať nemohla a po dvojnásobnom odložení sa v Kongresovom centre Praha uskutočnila až 17. októbra 2021. Medzitým sa pod vplyvom pandémie množstvo ľudí odhlásilo – z celkovo 768 registrovaných sme očakávali 420, napokon dorazilo len 305. Obavy z prudko rastúceho počtu nakazených boli zrejme priveľmi silné, hoci sme vyžadovali, aby sa všetci preukázali potvrdením o očkovaní, prekonaní ochorenia COVID-19, negatívnym výsledkom antigénového alebo RT-PCR testu. Menšia návštevnosť ale nijako neovplyvnila spokojnosť vystavovateľov, ktorých sme tento rok mali 35. Naopak, na nezáujem zo strany účastníkov sa ani zďaleka sťažovať nemohli.“

Odpoveď na otázku, čo Jaroslava Wintera zaujalo na tomto ročníku najväčšími, sa rodila ťažšie.

„Nedokážem vybrať jednu vec. Ako človeka, ktorý zostavuje program, ma asi najviac zaujalo a potešilo, že i ľudia, ktorí majú o asistenčných technológiách prehľad, alebo sa nimi dokonca sami zaoberajú, boli prekvapení až udivení, kam až sa vývoj dostal. Napokon to je jedným z cieľov konferencie – prezentovať nové technológie, uľahčujúce život ľuďom s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia a naznačovať trendy, kadiaľ sa vývoj uberá.“

Vypísať a vyrozprávať sa z každodennosti

Súčasťou pätnástich ročníkov konferencie bolo aj vyhlásenie výsledkov literárnej súťaže Internet a mŕj handicap. Z programu sa nevytratila ani tento rok, dohoda s hlavným podporovateľom však priniesla zmenu nielen názvu, a to na Cena ČSOB Internet a mŕj handicap, ale predovšetkým kritérií a zamerania. Šťastie v nej môžu pokúšať autori so zdravotným postihnutím, ktorí prostredníctvom blogov, vlogov, videí, podcastov (vlastných alebo vytvorených v kolektíve), príp. iných foriem internetovej komunikácie (Facebooku či Instagramu) informujú verejnosť o každodennosti so zdravotným postihnutím a on-line priestor využívajú na výmenu skúseností. Pravdaže, podmienkou je, aby nešlo o jednorazovku.

Tohto roku prisúdila porota prvenstvo Ladislavovi Kratochvílovi, ktorý po operácii hlavy v deň svojich štyridsiatich narodenín stratil sluch. Netrvalo dlho a začal prevádzkovať web www.kochlear.cz, neskôr založil facebookovú skupinu [Skryté titulky – \(televize, videa, DVD\)](#), ktorá má už 2093 členov vrátane Slovákov. Medzitým si na iDnes založil svoj vlastný blog, časom sa ujal blogu [Ztlumeno](#), ktorý na tomto portáli beží pod hlavičkou organizácie ORBI PONTES. Od tej doby je viac-menej jediným prispievateľom s priemerom 742 prečítaní. Druhé a tretie miesto v súťaži obsadili Pavlína Soušková a Marie Zemanová. S hlavnými aktivitami všetkých troch ocenených sa môžete oboznámiť prostredníctvom [videoprofilov](#), ktoré nakrútila Hanka Kosová.

Že vám Praha nevyšla? Počkajte si na nahrávky!

Vďaka Středisku Teiresiás Masarykovej univerzity v Brne sa aj vám ujde poriadna porcia noviniek. Videozáznamy dvadsiatich štyroch prednášok, tlmočených do českého posunkového jazyka a ošetrených titulkami budú po spracovaní zverejnené

na [kanáli konferencie INSPO na YouTube](#). Predpoludňajší blok je už zvedavcom k dispozícii, zvyšné príspevky pribudnú do mesiaca.

Na záver k zmenám

„Dôvod, prečo dochádza k zmene organizátora, je jednoduchý,“ objasňuje Jaroslav Winter. „V 73 rokoch už nemám toľko síl, koľko by som si prial, a po 21 ročníkoch si konferencia zaslúži niekoho, kto príde s novými impulzmi a posunie ju ďalej.“

Našťastie, voľba nástupcov bola veľmi jednoduchá. Středisko Teiresiás je technologickým partnerom INSPO od roku 2014, spolupráca s jeho pracovníkmi bola vždy výborná a s podporou študentov so špecifickými potrebami majú obrovské skúsenosti. Skrátka, kompetentnejšieho nástupcu nepoznám. Kontinuita zostane zachovaná, navyše vďaka ich medzinárodným kontaktom možno očakávať, že sa im podarí zaistiť viac zahraničných prednášajúcich. Ja ale úplne nekončím – hodlám pokračovať ako garant za obsahovú stránku konferencie,“ uzatvára Jaroslav Winter.

Nový organizátor však nebude jedinou budúročnou zmenou. S tradičným jarným termínom konania sa nepočíta a INSPO je v plánoch jesenných. Vzhľadom na to, že v 2022 sa Česká republika ujíma európskeho predsedníctva a v Kongresovom centre sa voľný termín nenájde, INSPO 2022 prebehne on-line. Od roku 2023 sa tam ale opäť vráti.

Dušana Blašková

Predstavujeme

Myoprotetika. Včerajšie sci-fi, dnešná realita

Amputácia ruky neznamena len stratu schopnosti uchopiť predmety a manipulovať s nimi, treba mať na pamäti, že horná končatina plní okrem toho aj dve ďalšie dôležité funkcie: aktívnu opornú pri chôdzi a stabilizačnú pri státi. Ak hľadáte nielen kozmetickú, ale predovšetkým funkčnú náhradu, ktorá vám umožní vykonávať množstvo motoricky jemnejších činností, napr. obliekať sa, vykonávať osobnú hygienu, zaväzovať si šnúrky na topánkach, používať príbor, dokonca hrať na hudobný nástroj, máme pre vás riešenie. Myoprotézu.

Počiatky vývoja myoprotéz (tiež myoelektrických protéz) siahajú do roku 1917. Boli to veľmi jednoduché modely, nepodobné tým dnešným, čo súviselo s dostupnými technológiami. Ovládanie bolo zabezpečované prostredníctvom pneumatických vakov alebo vakov naplnených olejom, roztvorenie alebo zatvorenie dlane zaisťovalo čidlo, na ktoré musel pacient zatlačiť rozpätím tkaniva. Výrazným nedostatkom bolo napájanie z batérií, preto sa využíval externý zdroj energie. Veľký pokrok nastal po II. svetovej vojne. Prispela k tomu miniaturizácia batérií a nový koncept myoprotéz, ovládaných cez elektródy.

„Jedna bola umiestnená na svalových skupinách – extenzoroch (stimulácia týchto svalových skupín roztvárala prsty a ruku supinovala, tzn. vytáčala smerom von), druhá na flexorovej svalovej skupine (tá prsty zatvárala a ruku pronovala, tzn. vytáčala smerom dovnútra). Pacient sa teda učil protézu ovládať pomocou zvyšných svalových skupín, ktoré ale primárne na výkon požadovaného pohybu určené neboli,“ približuje princíp fungovania myoprotézy Ján Maleš, ortotik – protetik z Otto Bock ČR a dodáva, že s určitými zdokonaleniami a zmenami citlivosti elektród pretrvával takýto systém zhruba 60 rokov. Prakticky až do nedávna.

Bebionická ruka – viackĺbov, 14 moŹností uchopenia, jednotlivé motory v kaŹdom prste, kontrola rýchlosti, voliteľn pozícia palca, rýchle a jednoduch prepínanie medzi terminálom zariadení

Zdroj: www.ottobock.com

Nov tisícročie a nástup moderných technológií

Mnoh prekŹky na ceste k protze ruky umoŹnila zdolať 3D tlač. Podoba so zdravou rukou bola oveľa výraznejšia, najväčšie zmeny sa udiali v dlaňovejasti. Myoelektrick protézy dovtedy umoŹňovali spraviť len jedenchop, najmä tzv. ťtipkovchop (chop tromi prstami). Funkčne je síce najpouŹivanejšia, ale na niektorinnostiplne nevhodn. Modern myodlane na rozdiel od predchodcov zo začiatku milénia umoŹňuj vďaka zabudovanm mikroprocesorom niekoľko různých typov uchopenia, ktor pacient vyuŹije pri kaŹdodennchinnostiach, napr. pri psan na počítači, ovldan myši alebo otvran dverí. Pochopiteľne, ovládanie jednotlivých prstov zvlť vyŹaduje väčšie množstvo malých komponentov. Tie sú citlivejšie na prudkudery alebo nadmern tlak,čo sa následne podpisuje pod niŹšiu odolnosť myoprotézy proti nárazom a hrubému zaobchádzaniu. Správne funkcie a prepínanie medzi pohybovými vzorcami závisia od uloŹenia svalovej skupiny. Na to, aby dokázal pacient potenciál moderných protéz vyuŹiť a aby bola ich funkčnosť zabezpeeno najdlhšie, je dleŹit, ba nevyhnutn absolvovať nácvik, t. j. ergoterapiu. Dnes sa

pozornosť v mnohom sústredí na anatomické tvarovanie protetických lôžok, lepšie prispôsobenie alebo ich vnútornú fixáciu pomocou lineru.

Kľúčová je intuícia

„Dlaň ruky, pravdaže, ovládajú svaly. Ale pozor! Nie priamo svaly dlane. Tie, ktoré sú za jej pohyby a pohyby prstov zodpovedné, sa nachádzajú vyššie, na predlaktí. Ak teda dôjde ku strate periférnej alebo dystálnej časti končatiny, potrebné svaly sú naďalej k dispozícii a našou úlohou je ich aktivitu „prevziať“ a premietnuť ju do protézy. Slovom, povedať jej, čo má robiť,“ vysvetľuje Ján Maleš. „Ovládacie systémy, ktoré sa v súčasnosti používajú, obsahujú 16 a viac elektród. Umiestňujú sa v dvoch prstencoch okolo pahýľa a snímajú nielen signál z nejakej časti svalových skupín, ale úchopový vzorec zo všetkých existujúcich elektród a vďaka tomu vytvoria kompletný obraz. V preklade to znamená, že pacient si pohyb, ktorý chce vykonať, predstaví, my konkrétny vzorec zaznamenáme a v podstate ho do protézy ako keby uložíme. Protéza pohyb zopakuje zakaždým, keď si pacient tú-ktorú predstavu opätovne vyvolá a vykoná príslušnú svalovú hru. Protéza tak de facto preberá pohybové reťazce od pacienta, ktorý tým pádom už nemusí absolvovať hodiny pomerne zložitej teórie a praxe, ako protézu ovládať. Ovládanie je úplne intuitívne, čo je pre kooperáciu horných končatín a jemnú motoriku, kľúčové. Z tohto dôvodu považujeme tento systém za prelomový,“ uzatvára Ján Maleš.

Každodennosť s myoprotézou

Zdroj: www.ottobock.com

Ako to funguje na Slovensku?

Myoelektrické protézy sa nachádzajú v zozname kategorizovaných zdravotníckych pomôcok, ktoré sú po splnení indikačných kritérií uhrádzané z verejného zdravotného poistenia. Poskytujú sa pri strate oboch horných končatín, pri amputácii dominantnej hornej končatiny alebo pri jednostrannej amputácii pri súčasnom funkčnom postihnutí zachovanej hornej končatiny, pričom stupeň postihnutia sa určuje predpisujúcim lekárom. Indikuje sa a predpisuje po predchádzajúcom vyšetrení poistenca v zdravotníckom zariadení, ktoré poskytuje zdravotnú starostlivosť v nadstavbovom špecializačnom odbore ortopedická protetika alebo v základnom špecializačnom odbore fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia. Vyšetreniu predchádza cieľená rehabilitačná liečba a vytypovanie konkrétneho typu myoelektrickej protézy. Na schválenie protéz sa vyžaduje súhlas revízneho lekára príslušnej zdravotnej poisťovne.

„Pri detských pacientoch je pre indikáciu myoelektrickej protézy rozhodujúci vek, ktorý by nemal byť vyšší ako 3 roky,“ hovorí Pavol Žitňanský, ortopedický technik z OttoBock Slovakia. „To je hranica, od ktorej sa dieťa dokáže s myoprotézou najefektívnejšie zžiť a naučí sa ju plnohodnotne ovládať, lebo je vtedy vo vývinovom

období, kedy začína spolupráca oboch rúk pri uchopovaní predmetov. Keďže prirodzený postupný nárast výšky i hmotnosti detského pacienta spôsobuje nielen zmenu telesných pomerov, ale i asymetriu pomerov veľkosti a váhy zdravej a myoelektrickej ruky, obvykle preto lekári podľa potreby indikujú návrh na úpravu alebo opravu protézy tak, aby vyhovovala týmto požiadavkám pacienta“

Pri dospelých je mimoriadne dôležité, aby dostali protézu do dvoch rokov od amputácie. Ako ďalej uvádza Pavol Žitňanský, čas nie je jedinou kontraindikáciou aplikácie myoelektrických protéz.

„Zoznam je pomerne dlhý. Celkový nepriaznivý zdravotný stav, opakovane nízka hodnota myopotenciálov, nízka tonizácia a nedostatočná diferenciácia antagonistických svalových skupín. Relatívnou kontraindikáciou je aj lateralita pacienta. V prípade, že je pravák a dôjde k amputácii pravej ruky, s preskripciou myoelektrickej protézy problém nie je, ak však príde o ľavú ruku, ku schváleniu náhrady nemusí vôbec dôjsť. Absurdnosť tohto stavu si uvedomujeme a dlhodobo sa usilujeme o zmenu,“ dodáva na záver Pavol Žitňanský.

Na Slovensku sa aplikuje priemerne 10 myoelektrických protéz ročne. Konštrukčne sú dostupné rôzne typy – od jednoúchopových až po viacúchopové. Tie už zvládajú pomerne zložité úlohy, finančne sú však dosť náročné. Pri ich schvaľovaní sa prihliada aj na spôsob života pacienta a predpokladané využitie potenciálu myoprotézy.

Peter Halada

Krokom, klusom a cvalom na kus reči

Ozdravné účinky jazdy na koni sú známe odnepamäti. Časť z nich pospisoval ešte pred Kristom Hippocrates, v spisoch zo 14. stor. nad'abíte na zmienku o tom, že kôň priaznivo vplýva rovnako na fyzickú ako i psychickú stránku človeka, v predpisoch ránhojičov zo 17. st. na odporúčanie jazdiť na koni, aby sa dalo hovoriť o správnej životospráve a zdravom životnom štýle, odborná literatúra z 18. st. vám prezradí, že pohyb na koni je niekoľkokrát účinnejší a prospešnejší ako lieky. V tomto období už majú lekári jasno v tom, že pri jazde na koni dochádza k zapájaniu a precvičovaniu svalov celého tela, čo vplýva aj

na vnútorné orgány, dýchanie, spánok a psychickú kondíciu, po prvý raz sa ale stretávame aj s popisom kontraindikácií. Po I. svetovej vojne boli kone súčasťou rehabilitácií vojakov s ortopedickými zraneniami. Šesťdesiate roky minulého storočia majú vo svojich zakladajúcich listinách viaceré európske organizácie zaoberajúce sa terapeutickým jazdením v celej Európe, od roku 1974 sa pravidelne konajú medzinárodné hipoterapeutické kongresy.

Hipoterapia (z gr. hippos = kôň) je jedným z najrozšírenejších druhov animoterapie. Ukrýva v sebe hiporehabilitáciu (ktorá zlepšuje a udržiava pohybové schopnosti pacienta, t. j. pomáha posilniť svalstvo, upraviť chôdzu a celkové držanie tela), pedagogicko-psychologické jazdenie (ktoré je zacielené predovšetkým na psychickú stránku, t. j. na podporu a rozvoj niektorej z oblastí, ako aj na tlmenie nežiadúcich aktivít) a napokon športové jazdenie ľudí so zdravotným postihnutím (keď obe uvedené zložky po čase prerastú do športovej formy jazdenia) a po nadobudnutí príslušného vzdelania ju môže vykonávať špeciálny pedagóg, psychológ, fyzioterapeut alebo sociálny pracovník. Tajomstvo úspechu spočíva v tom, že kôň je jediné zviera v prírode, ktoré s celým našim telom hýbe vo veľmi podobnom vzorci, ako keď zdravý človek kráča. Hipoterapia nie je o tom, že koňa degradujeme na veľkú fitloptu. Áno, hipoterapeut vyvažuje a posilňuje niektoré svaly, ale gro spočíva v tom, že pohybom dostáva mozog klienta tisíc stimulov za minútu, a to zo všetkých pohybových centier tela – kĺbov, šliach, svalov. Celé telo od chodidiel až po hlavu je v pohybe a nervová sústava počas celej terapie nepretržite vysiela informácie: tieto svaly uvoľni, tieto, naopak, väčšmi napni a zapoj, keď dáš panvu takto, lepšie udržíš hlavu, keď presunieš ťažisko tuná, budeš držať balans. Mozog to fixuje a čím častejšie je takto stimulovaný, tým väčšia je šanca, že si aspoň časť pohybových vzorcov osvojí.

Hipoterapia v terapeutickom centre HipoCanis

Zdroj: EH

Čím skôr, tým lepšie

„Naša klientela je pomerne pestrá,“ prezradila mi Eva Hargašová, fyzioterapeutka, hipoterapeutka a hipologička, pôsobiaca v terapeutickom centre [HipoCanis](#) so sídlom v Ivanke pri Dunaji. „Väčšina klientov nášho centra má v chorobopise nejakú genetickú poruchu alebo poškodenie. Ide o predčasne narodené bábätká, bábätká, ktorých príchod na svet sprevádzali nejaké komplikácie, deti s poruchami psychomotorického vývinu, s centrálnou koordinačnou poruchou, s tonusovou odchýlkou, s hydrocefalom.“

Podmienkou účasti je lekárske potvrdenie, že zdravotný stav nie je kontraindikáciou terapie na koni. Najlepšie by bolo, keby dal pečiatku rehabilitačný lekár s atestáciou z hipoterapie (tých ale u nás spočítate na jednej ruke, aj to možno tri – štyri prsty potrebovať ani nebudete), v praxi si preto vystačíte aj s výmenným lístkom od obvodného lekára. Viac ako na latinčinu sa hipoterapeut zameria na celkový obraz: ako dieťaťko vyzerá, či sa dokáže na brušku oprieť o lakte, väčšie o vystreté rúčky, či

sa otáča z chrbta na bruško, či zvládne šikmý a samostatný voľný sed, či si kľakne, nakročí, postaví sa, či chodí.

„Pýtate sa na vek? Čakať do momentu, keď si dieťa dokáže obkročmo sadnúť na koňa, je podľa mňa stratený čas, nehovoriac o tom, že niektoré detičky by sa bez pomoci koňa a hipoterapie možno nikdy neposadili, prinajlepšom nie tak skoro. Preto ja prijímam bábätká od troch mesiacov, v Českej republike sa dokonca pracuje už s šesťtýždňovými, ak je riziko narušenia psychomotorického vývinu vyššie,“ hovorí Eva Hargašová.

Mozog dostáva zo všetkých pohybových centier tela tisíc stimulov za minútu

Zdroj: EH

Keď treba mozog preprogramovať

Cieľom hipoterapie je zabrániť rozvoju akéhokoľvek patologického pohybového vzoru. Ak vplyvom genetickej poruchy ochorenia či úrazu k poškodeniu centrálného nervového systému predsa len dôjde, tzn., že mozog telo riadi nesprávne, hipoterapeuti sa snažia, jednoducho povedané, pomocou koňa preprogramovať.

Pri bábätkách sa využíva tzv. stimulačné polohovanie. Počas neho ležia na brušku (otočené ku chvostu koňa), keď nevedia zdvihnúť hlavičku, tak naozaj „len“ ležia, s hlavičkou otočenou nabok. Podmienkou je, aby medzi dieťaťom a chrbtom koňa bolo čo najmenej vrstiev, aby pohyby koňa mohli telíčkom prechádzať čo

najplynulejšie. Takže alebo tenká látková plienka alebo deka, nie je výnimočné ani to, že klient je priamo na srsti zvieratá.

„Niekedy kráčam vedľa koňa, ale tým, že ja nie som veľmi vysoká, sú prípady, keď viem dieťaťku účinnejšie pomôcť, sediac priamo na koni. Preto musí byť pre mňa to sedenie a jazda na koni úplne samozrejmá, bezmyšlienkovitá, nemôžem sa rozptyľovať tým, ako mám sedieť, kde a ako sa držať. Ja musím mať aj ruky, aj nohy voľné, aby som dokázala s dieťaťom manipulovať,“ pokračuje Eva Hargašová. „Tento tzv. asistovaný sed je vhodný najmä vtedy, keď sa chceme prepracovať do vyšších pozícií, t. j. chceme docieľiť, aby si dieťa kľaklo, postavilo sa, vykročilo a pod. Väčšinou na to využívam všakovaké hry a pomôcky. Napríklad deti, ktoré sa dokážu pridržať alebo si na koňa sadnúť obkročmo, sa opierajú o madlo. Predstavte si to takto: kôň nemá sedlo, ale len akýsi pás, na ktorom sú dva oblúky, ktoré tomu dieťaťu poskytujú fyzickú oporu (deti sa držia dole, medzi svojimi nožičkami). S mojím mužom sme vymysleli (a z vodovodnej zaizolovanej rúry aj vyrobili) madlo zhruba také vysoké, ako keď dieťaťko sedí. Oproti tým klasickým je trošku užšie, tenšie a vyššie, deti vlastne sedia v ťažisku koňa, čím je prenos stimulov z konského chrbta omnoho efektívnejší. To madlo ich netlačí dozadu, ručičky majú vyššie a vďaka tomu sa upravuje aj držanie krčnej chrbtice a hlavy. Najmenší sa o to v kľaku alebo v stoji oprú, ako keby stáli pri gauči, ale niektoré deti sa boja, nevedia sa udržať, rozchádzajú sa im nožičky, alebo majú problém s držaním hlavy, vtedy je mne lepšie sadnúť si k nim. Ale nie, nechytám im bradu do svojich rúk a nepridžam, aby neprepadávala. Siaham po metódach z Vojtovej metódy či bobathovského konceptu a cez kľúčové body, nastavenia ramien pomocou tlaku na hrudnú kosť sa snažím ako keby nastimulovať ich vlastné telo, odovzdať mu informáciu, ako má hlavu držať.“

Jednou z pomôcok hipoterapeuta je madlo

Zdroj: EH

Dráha terapeuta nie je pre každého

Napríklad poníky na to nemôžu ani len pomyslieť. Jednak neposkytujú dostatočnú ležnú plochu, jednak majú priveľmi drobný krok, dieťaťko by sa len ponatriasalo a predráždilo. V terapeutickom centre HipoCanis pracujú s naozaj veľkými koňmi (jeden člen stáda sa váhou šplhá k úctyhodným deviatim stovkám). Štvornohých terapeutov mi predstavila Eva Hargašová.

„Všetci musia absolvovať špeciálny tréning. Nejde pritom iba o základný jazdecký výcvik, my ich musíme v podstate primäť, aby potlačili to, čo majú vpísané v génoch, a to je mimoriadna plašivosť. Až keď sme si istí, že toho koňa – terapeuta nebude stresovať plač, krik, kopance či štípance detí, že ostane pokojný, keď prídu na rad hula hop kruhy, loptičky, kuželky, farebné stužky, ale aj iné pomôcky, stáva sa súčasťou terapeutického tímu. Samozrejme, nároky na koňa zvyšujeme postupne. Kráčať samo o sebe nie je pre koňa problém – čo by neodchodil nejakých 30 minút?

Ale tá psychická záťaž je obrovská, preto majú „začiatovníci“ jednu – dve terapie denne, ich počet narastie až po istom čase. Ja som fyzioterapeut, hipoterapeut a hipológ v jednom, pracujem s vlastnými koňmi, ktoré si aj sama trénujem. Mojou úlohou je rozpoznať, akú náladu má kôň, zaregistrovať, keď mu niečo prekáža, identifikovať, kedy už má toho naozaj dosť, a rozhodnúť, či terapie na istý čas nezredukujeme, či mu doprajeme chvíľku oddych, alebo ho z terapeutickej činnosti uvoľníme nadobro.“

Len na chrbtoch veľkých koní

Zdroj: EH

Len raz nestačí

„Ideálne je hipoterapiu absolvovať dvakrát do týždňa a tých 8 – 10 stretnutí, aby to prinieslo efekt. Ale vzhľadom na to, že hipoterapeutov – fyzioterapeutov na Slovensku je ako šafranu, môj kalendár nie je nafukovací a obmedzené sú aj ľudské aj konské sily, som rada, keď to vyjde aspoň raz za tých sedem dní.“

V terapeutickom centre HipoCanis pracujú v podstate celoročne, k dispozícii majú aj krytú halu, takže sa dá povedať, že za každého počasia. Záujemcov je ale čoraz viac, preto tri razy do roka organizujú intenzívny kurz, kde tým, ktorí sa do toho pravidelného programu nedostanú, doprajú terapiu s koníkmi naozaj 5 dní po sebe.

Určite ste zvedaví aj na eurá. Takže nie, zdravotná poisťovňa hipoterapiu neprepláca. Pred niekoľkými rokmi boli pokusy zaradiť ju medzi úkony a služby, ktoré sa plne uhrádzajú na základe verejného zdravotného poistenia, ale podarilo sa to len pod podmienkou, že sa musí vykonávať v rámci zdravotníckeho zariadenia. Všetci klienti na ranči v Ivanke pri Dunaji sú teda samoplatcami. Z dvadsiatich piatich eur, ktoré tu hipoterapia stojí, sa hradia náklady na platy hipoterapeutov, hipológov či asistentov, náklady na prenájom priestorov a v najväčšej miere výdavky na konských terapeutov.

Malými krokmi k veľkým úspechom

Zdroj: EH

Nie sú to len mýty

„Raz ku mne prišli rodičia s dievčatom, ktorému diagnostikovali dve genetické poruchy: jedna je nezlučiteľná so životom, druhú dedia len chlapci. Ten chorobopis je pre mňa záhadou, ale tak to v správe stojí. Malá mala asi poldruha roka, nevedela ani štvornožkovať, ani sedieť. Ukázalo sa, že ten problém zrejme nebude neurologický, možno ju trošku brzdilo to, že je nevidiaca, možno ešte niečo iné, ťažko povedať. Ale stačila jedna jazda a na druhý deň sa posadila. Jednoducho sme ju odčarovali,“ spomína si na niektoré z úspechov Eva Hargašová. Ale tých prípadov je, pravdaže, oveľa viac.

„Chodievala ku mne chlapec, ktorý má vážne obmedzenia pohybu, v podstate je ležiaci, a ktorý mal také spastické ručičky, že neustále mal prsty zovreté v päst'. Nám sa podarilo tú spasticitu znížiť natoľko, že dnes dokáže maminu pohladkať, zvládne chytiť lyžičku a vložiť si ju do úst. Aj takéto malé úspechy sú pre rodičov mimoriadne dôležité. Z dospelých klientov mám veľkú radosť z jednej pani, ktorá ku mne prišla po piatich mesiacoch neznesiteľných bolestí chrbtice. Chodí k nám týždeň čo týždeň, zakaždým sa ju v rámci terapeutického jazdenia snažím posunúť kúsok mimo jej komfortnej zóny, aby precítila, že jej telo nie je rozbitné, že niečo znesie. A aký je výsledok? Počas jazdenia pociťuje mierne obmedzenie bedrového kĺbu, ale chrbtica sa už o slovo nehlási,“ uzatvára Eva Hargašová.

Dušana Blašková

Bude vás zaujímať

Na bariéry platí smart

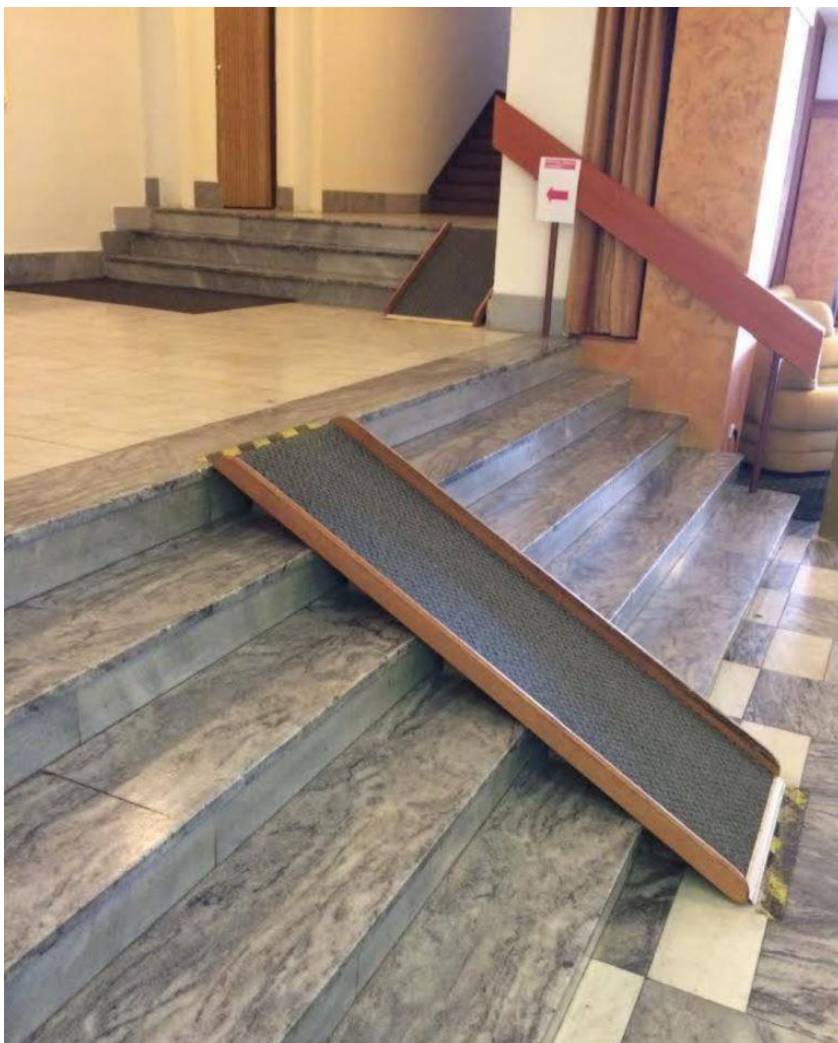
Tzv. inteligentné riešenie každého problému. To je trend dnešnej doby, ktorý neobišiel ani komunitu ľudí so zdravotným postihnutím. V posledných rokoch sa vyvinulo viacero šikovných aplikácií, ktoré vedia pri prekonávaní bariér poskytnúť veľmi účinnú (často dokonca nenahraditeľnú) pomoc. Pravdaže, aby ich človek mohol využívať, treba o nich vedieť. Preto vám dnes jednu preverenú a osvedčenú predstavíme.

Bez obáv i do neznáma

Architektonické bariéry predstavujú problém pre každého, kto má nejakým spôsobom obmedzenú mobilitu. Niekomu môžu prekážať všade prítomné schody a obrubníky, inému chýbajúce výťahy, ďalšiemu priúzke dvere či privysoké vybavovacie pulty.

Pri vozíčkaroch to platí dvojnásobne. Vo svojom okolí majú zväčša zmapované, kadiaľ a kam to ide ľahko, príp. ako-tak, poznajú však aj cesty a miesta, kde sa to neoplatí ani skúšať. Čo však v prípade, že sa musia vybrať na inú ako domovskú pôdu? Obyčajná návšteva toalety, rutinné vybavovanie úradných záležitostí alebo cestovanie na dovolenku sa vtedy ľahko môže zmeniť na nepríjemnú stresujúcu tortúru s jediným cieľom: ako z toho celého so ctou „vyvozíčkovať“? Náš tip? Skúste to s aplikáciou VOZICKARMAP.

Za vývojom tejto informačnej databázy bezbariérových miest stojí skupina dobrovoľníkov vozíčkarov, zastrešených portálom www.vozickar.info, a zamestnancov firmy [LETMO SK](http://www.letmo.sk). Svojimi inovatívnymi riešeniami a postupmi sa snažia eliminovať nedostatky v debarierizácii, na ktorú pri rozhodnutiach pozabudol štát, verejná správa či komerčné firmy.

Plošina na prekonávanie výškových rozdielov musí mať vhodný sklon. Ak je prismatic, hrozí pád.

Zdroj: VOZICKARMAP

Všetko sa dozviete vopred

VOZICKARMAP je jedinečná aplikácia, ktorá monitoruje prístupnosť budov po celom Slovensku i Česku. Nehodnotí monitorované miesta za vozíčkarov, ale presne ich popisuje a každý vozíčkar sa tak vie rozhodnúť sám podľa vlastných možností. Je užitočná pre každého, kto potrebuje vedieť, kde sa nachádza napr. najbližší bezbariérový úrad, obchod či múzeum, či ako je na tom s prístupnosťou tá-ktorá budova. Prístupnosť objektov zverejňujú na základe osobných skúseností buď samotní ľudia na vozíčku alebo chodci, ktorí chcú byť pri mapovaní nápomocní (kto z nich príspevok pridal, sa vyznačuje v komentári). Na stav bezbariérovosti zatiaľ nepopísanej budovy je možné opýtať sa nielen komunity, ale priamo aj jej

prevádzkovateľa. A hneď je jasné, či tam možno ísť bez obáv a sám, alebo je potrebné prizvať si na pomoc asistenta.

Aplikácia je používateľsky intuitívna a prehľadná. Poskytuje niekoľko možných náhľadov mapy (základné, satelitné, hybridné, terén), ktoré ponúkajú celkový obraz o vybranom objekte. VOZICKARMAP jednotlivé parametre kategorizuje a filtruje logicky a prehľadne, tzn. môžete napríklad zvoliť kategóriu „nájsť WC s madlom a vchodom bez schodov“, vhod však môže prísť aj informácia „WC je na prízemí“ či „kľúč má obsluha“. Osobitnou kategóriou sú toalety vybavené eurokľúčovým zámkom, keďže eurokľúč nevlastní každý. Aby bola predstava o mieste úplná, filtrovanie výsledkov možno ešte väčšmi vyšpecifikovať a zistiť, či trasa bola monitorovaná na mechanickom alebo elektrickom vozíčku.

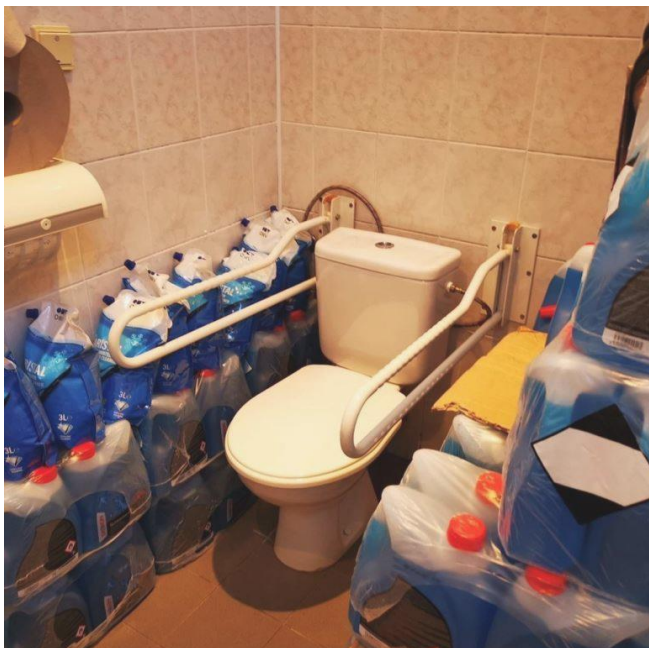
Do databázy aplikácie môže svojimi osobnými poznatkami prispievať každý jej používateľ (v súčasnosti sú ich už tisícky). Aby bol zverejnený popis zmonitorovaných miest naozaj dôveryhodný, odporúča sa poodhaliť vlastnú identitu a krátko vypísať požadované údaje monitorovaného objektu. Ku charakteristike lokality sa dá pridať aj pár fotografií z miesta činu a jeho okolia.

VOZICKARMAP toho ale dokáže viac. Na základe vyfiltrovaného kategorizovaného obsahu vie vytvoriť selektívne mapy publikované na portáli vozickar.info, ktoré dokladujú nielen ukážkové plnenie príslušnej vyhlášky, ale aj také, ktoré sa o prístupnosť aspoň usilujú. Rovnako užitočné je zobrazovanie architektonických absurdít, ktorým sa hodno vyhnúť.

Toaleta pre ľudí na vozíčku, kde síce je všetko, čo treba, ale prakticky je nepoužiteľná – madlo nemožno sklopiť do potrebnej pozície, pretože je tam namontovaný zásobník na toaletný papier.

Zdroj: VOZICKARMAP

Bezbariérová toaleta plná bariér

Zdroj: VOZICKARMAP

Podnety sú vítané

Aplikácia sa nepretržite vyvíja a podnety na vylepšenie s vďakou prijme správca projektu Vozmen na e-mailovej adrese mail@mirekzeman.com. VOZICKARMAP je dostupná v [Google Play pre Android](#) i v [App Store](#) pre operačný systém IOS.

Peter Halada

Zo života organizácií

Deň bielej palice 2021

Október patrí v Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) predovšetkým bezpečnosti a v spolupráci s Prezídium Policajného zboru dohľadu nad tým, ako sa v praxi dodržiava Zákon o cestnej premávke 8/2009 Z. z., ktorý chodcov so zrakovým postihnutím špeciálne vymedzuje ako tých, voči ktorým je vodič povinný dbať na zvýšenú opatrnosť. Vlni z pochopiteľných dôvodov vymenila ÚNSS priechody pre chodcov po celom Slovensku a ulice širšieho centra metropoly za obrazovky televízií, éter rádií a nekonečné lány internetu, tento rok však oprášila osvedčený scenár a široká vodičská verejnosť mohla 14. októbra v predpoludňajších hodinách na 38 zebrač v 33 mestách po celom Slovensku vidieť chodcov, „mávajúcich“ bielou palicou, druhého do partie, ktorý kráčal vedľa nich s poznámkovým blokom, perom a čosi si neustále zapisoval, a 100 – 150 metrov za oným priechodom tmavozelené uniformy, evidentne naladené zastavovať okoloidúce autá.

Dopravno-výchovná akcia Deň bielej palice má už u nás svoju tradíciu. Jej cieľom je:

1. Poukázať na to, že účastníci cestnej premávky môžu pri svojej mobilite a orientácii používať bielu palicu, že svoj úmysel prejsť na druhú stranu vozovky signalizujú okoliu tým, že ju na 3 až 5 sekúnd zdvihnú vodorovne do výšky pásu a vykročia až vtedy, keď zvyškami zraku a/alebo sluchom získajú dostatok informácií a situáciu vyhodnotia ako bezpečnú.
2. Pripomenúť, že ak takémuto chodcovi dávate prednosť neblikajte, negestikujte ani netrúbate. Nedávali ste pozor a nevybavujete si prečo? Blikanie a gestikuláciu nevidiaci nevidia a trúbenie by si mohol vysvetliť mylne – alebo že trúbate, pretože to neubrzdíte a klaksónom mu odkazujete, aby ostal stáť, alebo že ním chcete primäť k pozornosti iného vodiča, ktorý chvíľkovo pozabudol na predpisy. Ak by ste potrebovali osviežiť pamäť,

dávame do pozornosti krátky videoťahák s názvom [Bezpečne na cestách s bielou palicou](#), ktorý v roku 2016 (nielen) pre autoškolákov pripravila ÚNSS.

3. Vyjaviť, že existujú tri typy bielej palice, a to orientačná, signalizačná a oporná, a že nie je biela palica ako biela palica. Pri tej, ktorú používajú ľudia so zrakovým postihnutím, treba dbať na jej dĺžku, hrúbku, polohu ťažiska, váhu, pevnosť a pružnosť použitého materiálu, na parametre spodného zakončenia i rúčky. Počítať treba aj s momentom zotrvačnosti, s možnosťou poskladať palicu a schovať ju do tašky. Biela palica musí byť naozaj snehobiela, pretože to je jej medzinárodne uznaná vizáž.
4. Prezradiť, že chôdza s bielou palicou je výsledkom hodín tréningu, počas ktorých si človek so zrakovým postihnutím musí zautomatizovať prácu s palicou (centrovanie, držanie, pokrytie a rytmus a všetky typy základných techník) a zároveň sa naučiť naraz vnímať a analyzovať hmatové a sluchové podnety, ktoré hlási biela palica, a sluchové a čuchové podnety, ktoré podsúva okolie. Len tak si dokáže vytvoriť celkovú predstavu o tom, čo ho v danej chvíli obklopuje, akúsi mentálnu mapu kontrolných bodov, smeru a cieľa svojej cesty.
5. Našepkať, že ak chcete človeku so zrakovým postihnutím ponúknuť na ulici pomoc, mali by ste ho v prvom rade osloviť, aby si bol načistom, že vaše slová patria jemu. Nevidiaci vám potom presne povie, kam má namierené a čo by mu z vašej strany najviac osožilo – popis trasy, prevedenie cez priechod pre chodcov, odprevadenie na kúsku trasy, napríklad, ak sú na chodníku nečakané prekážky vo forme výkopov, zaparkované autá a pod. Len pre nováčikov – vyvarujte sa tlačeniu nevidiaceho pred sebou, ťahaniu za bielu palicu, pokynom vykrikovaným cez ulicu, popisu trasy typu „tu“, „tam“ alebo

„za tým zeleným domom“. Pokyny formulujte konkrétnejšie – na konci ulice, po 500 metroch, vľavo od vás.

6. Zbaviť obáv z toho, že o sprevádzaní človeka so zrakovým postihnutím nemáte akademické vedomosti. Nepotrebuje ich! V prípade, že máte s nevidiacim pred sebou spoločnú cestu, spýtajte sa ho, ako mu najväčšmi bude vyhovovať ísť s vami – môže kráčať vedľa vás (smerodajný bude pre neho zvuk vašich krokov, prípadne hlas pri konverzácii) alebo sa vás môže držať (napríklad za plece či lakeť) (nebojte sa, slepota nie je nákazlivá). Nebuďte sklamaní, ani sa nedajte odradiť, ak vašu pomoc odmietne. Evidentne danú trasu dobre pozná a je si ňou istý.

Štatistika 12. ročníka

Tímy Dňa bielej palice 2021 zaregistrovali dovedna 5188 áut, z toho 4170 chodcov s bielou palicou po signalizácii prednosť na priechode dalo a 1018 tak neučinilo.

Premenené na percentá, literu zákona nedodržalo celkovo 19,6 % vodičov, čo je oproti roku 2019 (vlni sa z dôvodu pandémie obmedzila akcia len na medializáciu témy) mierne zhoršenie – vtedajšie percentá sa vyšplhali len na 18,8.

Najdisciplinovanejší vodiči sa tento rok zdržiavali v Nitrianskom kraji – nevidiaceho si nevšímalo len 7,1 % vodičov, striebro si vyjzdili tí v Trenčianskom kraji, pretože v štatistike v ich riadku svieti 13,7 %, a dobronzo sa so ziskom 13,8 % ladia vodiči Žilinského kraja. Nasleduje Banskobystrický (19,4 %), Prešovský (19,7 %), Košický (25,2 %), Trnavský (26,2 %) a napokon Bratislavský kraj, kde na bielu palicu nereagovalo 27,2 % motoristov.

Partneri podujatia: Nadácia Allianz a Prezídium Policajného zboru

Mediálny partner: Zelená vlna RTVS

Dušana Blašková

Snem Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami priniesol zmeny

Koronavírus výrazne obmedzil nielen riadnu činnosť organizácií ľudí so zdravotným postihnutím, v histórii viacerých združení oddialil aj naplánované voľby do najvyšších riadiacich orgánov. Priaznivejšie epidemiologické podmienky počas leta využili predstavitelia Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami na prípravu snemu, ktorý sa mal pôvodne uskutočniť v októbri minulého roka. Novú kapitolu začali písať 30. septembra v Kremnici.

Samotnému snemu predchádzali výročné členské schôdze základných organizácií (ZO) a okresné konferencie, na ktorých boli podľa vopred stanoveného kľúča zvolení delegáti. VII. snem sa v režime OTP uskutočnil 30. septembra v zotavovni Toliar v Kremnici. Celkovo 21 delegátov (80 % z celkového zvoleného počtu) si na päťročné obdobie zvolilo svojich nových zástupcov. Hlasovaním potvrdili Republikovú radu (najvyšší orgán ZPCCH), desaťčlenný výkonný výbor (riadiaci orgán ZPCCH) a republikovú revíziu komisiu. Zároveň rozhodli o svojej novej predsedníčke, ktorou sa stala Zoja Camberová. Vo funkcii nahradila dovtedajšieho predsedu Alojza Partela, ktorý na tento post nekandidoval. Zmena vedenia ZPCCH znamená aj administratívny presun sídla z Trnavy do Liptovského Mikuláša, kde nová štatutárna zástupkyňa býva.

Zoja Camberová

Zdroj: ZC

Slovami a číslami štatistiky

Podľa posledných údajov združuje ZPCCH vyše 6200 členov s priemerným vekom nad 60 rokov. Výrazné zastúpenie majú ľudia s kardiovaskulárnymi, onkologickými a autoimunitnými ochoreniami, osoby s osteoporózou, rôznymi ochoreniami vnútorných orgánov a ľudia po mozgovo-cievnych príhodách. Nezanedbateľnou skupinou sú obeť dopravných nehôd, členovia s rôznymi typmi depresí, seniori, ktorí sú vzhľadom na vysoký vek odkázaní na pomoc iných, alebo ľudia s viacnásobným postihnutím.

Pohľad vpred

Mimoriadne dôležitým bodom programu snemu bola okrem volieb i zmena stanov ZPCCH. Od ich prijatia v roku 1999 prešli viacerými čiastkovými úpravami a doplneniami, niektoré legislatívne a spoločenské zmeny už s pôvodnými stanovami nekorešpondovali (v priebehu uplynulého volebného obdobia došlo napr. k zrušeniu

krajských centier, kompetencie ktorých prevzali buď okresné výbory, alebo výkonný výbor).

„Mojím osobným cieľom je zväz väčšmi celospoločensky zviditeľniť a klásť dôraz na prevenciu a osvetu pred civilizačnými ochoreniami,“ približuje svoje plány Zoja Camberová. „Primárnym cieľom je však okrem presadzovania potrieb občanov s civilizačnými ochoreniami kvalitné odborné sociálno-zdravotné poradenstvo, ktoré by malo prebiehať na úrovni regiónov. Našou úlohou je poskytnúť im odbornú a metodickú pomoc s patričným materiálnym a propagačným vybavením. Chceme funkcionárom zväzu a ďalším aktivistom ponúknuť možnosti vzdelávať sa v rôznych oblastiach, v prípade potreby vytvoriť odborné komisie zamerané na špecifické problémy. Stanovy nám umožňujú zakladať ZO, ktoré sa budú orientovať na rôzne typy ochorení a zdravotných postihnutí (v niektorých okresoch nám takéto dokonca už fungujú). Motiváciou podporiť zakladanie ďalších špecifických organizácií je ponúknuť kvalitnú a hlavne cielene zameranú pomoc smerom k pacientom s podporou odborných garantov z oblasti zdravotníctva.“

Výkonný výbor ZPCCH už pripravuje plán konkrétnych celoslovenských aktivít. Hovorí sa napríklad o rekondično-rehabilitačnom pobyte so zameraním na civilizačné ochorenia pre členov zo všetkých krajov, o Celoslovenskom dni civilizačných ochorení, ktorý bude mať edukačný rozmer, o celoslovenských športových hrách, o ktoré prejavila záujem členská základňa.

„S aktivitami podobného charakteru počítame aj na úrovni okresných a základných organizácií, ktoré ich zabezpečujú kontinuálne počas celého roka. Aj touto cestou by som sa chcela tamojším dobrovoľníkom pracujúcim vo výboroch za ich prácu úprimne poďakovať,“ dodáva Zoja Camberová. „Pravdaže, v dohľadnej dobe sa nebude dať zrealizovať všetko. V prvom rade je potrebné riešiť finančné zdroje. Bez tých len ťažko môžeme niektoré zámery a projekty pripraviť tak, aby sme nezaťažovali financie okresov. Aj z tohto dôvodu je v riadení zväzu nevyhnutné prejsť na projektový systém financovania.“

Nová predsedníčka ďalej zdôrazňuje potrebu revitalizovať internetovú stránku zväzu, zefektívniť vzájomnú komunikáciu a informovanosť prostredníctvom internetu, k čomu je, samozrejme, potrebné dobré technické vybavenie pre všetkých, ktorých sa to bude týkať.

Predstavujeme novú predsedníčku ZPCCH

Mgr. Zoja Camberová je mamou dvoch synov a babičkou troch vnúčat a spolu s manželom žije v Liptovskom Mikuláši. Vyštudovala sociológiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Do doby, kedy ochorela na autoimunitné zápalové ochorenie, pracovala v štátnej správe na úseku sociálnych služieb a sociálnej pomoci pre občanov so zdravotným postihnutím a seniorov. Na pracovných pozíciách prešla kompletnou agendou (prvostupňovým aj druhostupňovým správnym konaním) a s tým súvisiacimi činnosťami. Problémy osôb so zdravotným postihnutím tak pozná nielen z pozície úradnej, ale aj z osobnej. Po prechode na invalidný dôchodok pôsobila niekoľko rokov ako konzultantka pre ročníkové a diplomové práce na fakultách sociálnej práce a sociálnej pedagogiky (viackrát aj na tému zdravotného postihnutia alebo starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb). Dlhodobo sa venuje aj problematike odstraňovania spoločenských a architektonických bariér.

„Moje priateľky v našej základnej organizácii ma doslova nakopli k ručným prácam. V rámci pracovnej terapie sme začali vytvárať originálne šperky a doplnky do bytu, často sa učíme niektoré zabudnuté techniky. Naše výrobky sme chodili predávať na rôzne trhy, jednak aby sa nám vrátili financie na náklady, jednak aby sme takouto formou prilepšili našej ZO. Mali sme pravidelných každoročných zákazníkov z USA, výrobky od nás majú v Austrálii, Taliansku aj Nemecku,“ doplnila výpočet bohatých aktivít Zoja Camberová.

Ako vidno, úloh a cieľov v ZPCCH je dosť. Novému vedeniu držíme palce, aby sa čo najviac z nich podarilo doviesť do úspešného konca a k spokojnosti všetkých členov.

Kontakt na predsedníčku ZPCCH

Telefón: 0951766601

Mail: civilizacne.choroby@gmail.com

Peter Halada

Z pavlače

Touch&Speech oslavuje 15 rokov a prichádza s výhodnou ponukou

Nezisková organizácia Touch&Speech v decembri oslavuje svoje pätnáste narodeniny. A keďže práve vydáva novinkami nabitú novú verziu aplikačného setu Corvus a blížia sa Vianoce, prichádza s ponukou výhodnej licencie. Licenciu Effective viazanú na IMEI zariadenia je možné teraz získať za 24,90 €. Ponuku využijú napríklad tí, ktorí nemôžu alebo nechcú zmeniť mobilného operátora, aktuálne nemôžu žiadať o príspevok na kompenzáciu, alebo zvažujú Corvusom vybaviť svoj tablet. Ponuka platí do konca januára 2022. Cena licencie Effective PLUS, viazanej na telefónne číslo, ako aj licencie zakúpené doteraz ostávajú bez zmeny. V ponuke od Touch&Speech naďalej ostáva aj bezplatný variant Free, ktorý ponúka okrem doterajších funkcií už aj prístup do všetkých podporovaných knižníc.

Upozorňujeme, že ponuka od Telekomu stále platí. Mobilný operátor Telekom predstavil pred viac ako dvoma rokmi výhodný paušál pre nevidiacich, takže mnohým práve v týchto mesiacoch končí viazanosť. Keďže ponuka Telekomu stále platí, je potrebné si ju nanovo predĺžiť. Stačí, ak zákazník predloží preukaz ZŤP s červeným pruhom (so sprievodcom), na ktorom je poznamenané nevidiaci (resp. „blind“). Ak na preukaze nie je táto poznámka vyznačená, odporúčame predložiť posudok príslušného úradu práce, z ktorého vyplýva, že je osoba uznaná za osobu s ťažkým zrakovým postihnutím. Takéto overenie nie je možné urobiť telefonicky a zákazník musí viazanosť predĺžiť na pobočke operátora, ideálne ešte pred jej skončením.

Dátum konca viazanosti si môže zákazník overiť v aplikácii Telekom, prípadne telefonicky na čísle 0800 123 456.

Ak sa zákazníkovi ozve agent s inou ponukou, odporúčame ju zdvorilo odmietnuť. Agent nedokáže telefonicky ponúknuť program pre nevidiacich, preto by mal zákazník viazanosť predĺžiť na pobočke. A to aj v prípade, že už došlo k nejakej dohode s volajúcim agentom.

Pripomeňme, že program pre nevidiacich ponúka za 12 € mesačne neobmedzené volania a sms do všetkých sietí na Slovensku a v Európskej únii. Takisto 14 GB dát,

ktoré je možné využívať na Slovensku aj na cestách v rámci EÚ a vybraných krajín. Pri podpise zmluvy je možné získať za jednorazový poplatok 9 € a mesačný poplatok 2 € zariadenie s aplikačným setom Corvus, prispôsobeným potrebám nevidiacich a slabozrakých používateľov.

Ondrej Rosík

Podcasty, do ktorých sa môžete započúvať, zapozerať i začítať

Správne rozhodnutia sú často podmienené prísunom kvalitných a zaručených informácií z rôznych zdrojov. V poslednom čase sa jedným z nich stali aj podcasty, s ktorými sa doslova roztrhlo vrece. Stačí si len nájsť a do telefónu nainštalovať nejakú šikovnú aplikáciu, započúvať sa a rozšíriť si obzory z oblasti vedy, histórie, zdravotníctva, kultúry, športu, financií..., hoci aj erotiky. Ako však k tomu prídu ľudia so sluchovým postihnutím?

Odpoveď ponúkla spoločnosť PROSIGHT, zaoberajúca sa finančným sprostredkovaním a poradenstvom. Stačilo len trošku vlastnej iniciatívy, financií a dobrej vôle. PROSIGHT v rámci svojich aktivít na stránke narovinu.online zverejňuje podcastový kanál Na rovinu o podnikaní. Ak si chcete rozšíriť vlastné podnikateľské obzory či získať občianstvo vo svete biznisu, môžete sa nielen započúvať, ale i zapozerať a začítať – od 20. októbra 2020 sú totiž všetky zverejňované diely doplnené o tlmočenie do slovenského posunkového jazyka a o textový prepis odvysielaného podcastu. Predstavitelia [PROSIGHTU](https://prosight.com) prizvali k sprístupňovaniu obsahu odborníkov z Centra bezbarierovej komunikácie a vďaka tomuto partnerstvu ukázali, že deklarované slová: „Veríme, že všetci by mali mať rovnaké podmienky pre svoj rozvoj. Preto radi podporujeme projekty, ktoré to potrebujú a s ktorými sa stotožňujeme,“ nie sú len frázou.

(red.)

Pozývame na konferenciu Slovenskej autority pre Braillovo písmo

V decembri 2020 vzniklo v Slovenskej knižnici pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (SKN) špecializované pracovisko, ktoré zodpovedá za komplexné štandardy tvorby a používania Braillovo písma (BP) a reliéfnej grafiky na Slovensku. Jeho úlohou je zostaviť publikáciu o zápisoch literárneho, odborného BP i BP pre počítače a braillovské elektronické prístroje, prispieť k tvorbe metodík na výučbu BP, sprostredkovať informácie o vývoji technológií v oblasti používania BP vo svete a v neposlednom rade propagovať dôležitosť bodiek a usilovať sa o rozšírenie ich výskytu v každodennom živote. Pracovisko Slovenskej autority pre Braillovo písmo (SABP) po necelom roku svojho fungovania usporadúva 15. novembra on-line konferenciu, na ktorú vás srdečne pozývame.

V čase od 9:00 do 13:30 absolvujete niekoľko výletov do histórie – vyše 200 rokov dozadu, do parížskeho Ústavu pre mladých slepcov, kde žiak Louis Braille zostavil prvý návrh nového bodového písma pre nevidiacich, ale i do tej novšej, aby ste získali predstavu, [čo všetko vzniku SABP predchádzalo](#). Zainteresovaní vám prezradia, ako prebiehala a prebieha výučba BP v špeciálnych školách, ako sa BP využíva v školách, kde žiaci a študenti so zrakovým postihnutím študujú integrovane, na aké problémy narážajú odborníci, chcjúc sprístupniť učebnice a skriptá matematiky, fyziky, chémie či cudzích jazykov. Veľkou témou bude aj pozícia BP v digitálnom prostredí, tzn. využívanie braillovských riadkov, zápisníky v BP použiteľné aj ako čítačky kníh, digitálna knižnica SKN vrátane služby e-Braille a prekladač BP. Dozviete sa o periodikách a kalendároch, ktoré v BP pripravuje a vydáva SKN, slávnostný záver konferencie bude patriť krstu príručky Pravidlá písania a používania Braillovo písma v Slovenskej republike a vyhláseniu víťaza Súťaže braillovských esejí. V rámci diskusných blokov sa budete môcť zapojiť aj vy, otázky a podnety bude možné v priebehu príspevkov zasielať e-mailom na adresu sabp@sabp.sk. Na konferenciu sa netreba vopred registrovať, stačí použiť tento odkaz:

https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_ZjMyYmM5NWMTZjcwOS00MGVlLThiNDEtYmZhMjFIZTU3ZDJi%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22405b9680-475b-4723-94c3-acd02450edf%22%2c%22Oid%22%3a%22abee3481-30f2-47fc-bd8b-43fa6f73fa50%22%7d

(red.)

Dámy a králi na kolesách

Organizácia muskulárnych dystrofiikov v SR – Agentúra osobnej asistencie potiahla 19. októbra prvýkrát, ostatné ťahy sú na vás! Dáte sa zlákať? Šachová miniliga, ktorej turnaje sa v bezbariérových priestoroch budovy Prírodovedeckej fakulty UK (Ilkovičova 6, Bratislava-Mlynská dolina, Miestnosť B2 – 303) budú konať každé dva týždne, je určená hráčom so zdravotným postihnutím (registrácia vo FIDE nie je podmienkou). Ide o Miniturnaje trojíc a štvoríc, hrať sa bude na 3 kolá, 2 x 30 minút. K dispozícii sú šachovnice prispôsobené pre hráčov so zrakovým postihnutím, v prípade potreby je organizátor schopný zabezpečiť nielen špeciálne šachovnice, ale i hodiny. Na víťaza ženskej i mužskej kategórie, t. j. dámu a kráľa na kolesách, ako aj na celkového víťaza čaká šachová trofej, bez povšimnutia neostane ani najlepší a jeden vyžrebovaný z každého kola. Stretnutia budú prebiehať podľa stanoveného harmonogramu: o 16:30 – 17:00 čaká na účastníkov prezentácia, čas medzi 17:00 a 20:00 je vyčlenený na samotnú hru. Pokiaľ ide o termíny jednotlivých kôl, prvé majú nadšenci už za sebou, ďalšie sa plánujú 9. a 23. novembra, 8. a 22 marca, 5. a 19. apríla, 3. a 17. mája. Prihlasovať sa treba zvlášť na každý turnaj, a to najneskôr v deň konania do 15:00 e-mailom na sach@omdvsr.sk alebo telefonicky na 0948 529 976. V prípade, že pri hre potrebujete asistenciu, nezabudnite to do prihlášky uviesť. Štartovné vo výške 1 € sa platí na mieste. Občerstvenie a bezbariérová toaleta sú samozrejmosťou.

Podrobnejšie informácie sa dozviete [v súbore s propozíciami](#), [na stránke o šachovom dianí v komunite ľudí so zdravotným postihnutím](#) a [na Facebooku](#).

Riaditeľom turnaja je Michal Vrba z Bratislavskej šachovej akadémie, Partnermi podujatia Organizácia muskulárnych dystrofiikov v SR – Agentúra osobnej asistencie, Bratislavská šachová akadémia, Prírodovedecká fakulta UK, Ares, s. r. o.

(red.)

Cesta svetla 2021 a jej víťazi

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) vyhlásila v júli už 17. ročník fotografickej súťaže, do ktorej sa mohli zapojiť nielen profesionáli, ale i amatéri, nielen dospelí, ale i nadšenci do pätnástich rokov, nielen ľudia so zrakovým postihnutím, ale i bez neho. V týchto dňoch je už všetko prezreté a vyhodnotené.

[Trojčlenná odborná porota](#) dostala na posúdenie celkovo 153 fotografií od tridsiatich siedmich autorov, ktorí sa podelili o svoje vnímanie fenoménu svetla alebo života so zrakovým postihnutím, a to v čierno-bielom i farebnom vyhotovení.

„Súťažné snímky boli veľmi zaujímavé, vidno, že autori poslali fotografie, nad ktorými sa zamýšľali, nefotili prvoplánovo. Najmä v rámci druhej kategórie sme videli veľmi vydarené fotky,“ skonštatoval na margo aktuálneho ročníka predseda poroty Milan Krupčík.

Originalitu námetov vyzdvihla aj Eva Amzler, ktorá s ÚNSS síce spoluprácu nadviazala už pred niekoľkými rokmi (jej meno sprevádza kampaň verejnej zbierky Biela pastelka), ale členkou poroty tejto súťaže bola po prvý raz. Zároveň prezradila, že najčastejšie chybičky sa týkali kompozície.

Kto teda porotu Cesty svetla 2021 zaujal najväčšmi?

Kategória 1: Zrakové postihnutie:

1. miesto: Eva Gašparová – Pohľad
 2. miesto: Eva Mádelová – Ja sa tmy nebojím
 3. miesto: Elizabeth Verkinová
- čestné uznanie: Ján Mikolaj (2 snímky)
- čestné uznanie: Silvia Ťapáková – Správne vidíme iba srdcom

Eva Gašparová – Pohľad

Zdroj: ÚNSS

Kategória 2: Fenomén svetla:

1. miesto: Jozef Chromiak – Spod šapitó III.

2. miesto: Marie Lendacká – Tiene minulosti

3. miesto: Silvia Ťapáková – Deti nádeje

čestné uznanie: Ladislav Lukáč – Miništrant

čestné uznanie: Peter Hladký – Večer v hoteli

čestné uznanie: Ladislav Lukáč – Ráno

čestné uznanie: Jakub Nigrédy – Vízia

čestné uznanie: Ľudmila Miklošová – Zimnou krajinou

Jozef Chromiak – Spod šapitó III.

Zdroj: ÚNSS

Kategória 3: Mladý fotograf:

„Novú kategóriu, ktorá dala príležitosť fotografom mladším ako 15 rokov, hodnotím veľmi pozitívne. A hoci nebola zastúpená veľkým počtom snímok, ich kvalita bola vynikajúca, niektoré by pokojne obstáli aj v konkurencii autorov s dlhoročnými skúsenosťami,“ vysvetlil nám Tomáš Bako, člen poroty.

1. miesto: Martin Ragan
 2. miesto: Katarína Majdlenová
 3. miesto: Elizabeth Verkinová
- čestné uznanie: Jelisej Kuzmin

Martin Ragan

Zdroj: ÚNSS

P. S. Najzaujímavejšie fotografie tohto ročníka si bude môcť široká verejnosť vychutnať v predvianočnom období vo forme pohľadníc a počas budúceho roka na putovnej výstave po celom Slovensku.

Podujatie finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR

(red.)

Legislatívne aktivity

Zo zasadnutia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím

Dňa 28. septembra sa uskutočnilo on-line 24. zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „výbor“). Zasadnutie viedla Soňa Gaborčáková, štátna tajomníčka MPSVR v SR, neskôr odovzdala vedenie podpredsedovi výboru Branislavovi Mamojkovi. Prinášame vám stručnú informáciu o témach, ktorými sa prítomní zaoberali.

Zubné ošetrovanie pacientov so zdravotným postihnutím v celkovej anestézii

Iveta Mišová zastupujúca skupinu organizácií osôb s mentálnym postihnutím uviedla, že ešte v roku 2019 sa pokúsili iniciovať riešenie problému zubného ošetrovania zdravotne postihnutých pacientov, ktorí potrebujú ošetrovanie v celkovej anestézii. Podľa ich skúseností sú čakacie doby na ošetrovanie veľmi dlhé. Z celkovo ôsmich pracovísk, ktoré predmetné ošetrovanie poskytujú, je čakacia doba menej ako jeden mesiac iba na jednom z nich. Štandardne je to 2 mesiace a viac, v niektorých prípadoch aj vyše roka. Z hľadiska potrieb pacientov sa okrem opätovného otvorenia ambulancie zubného lekárstva v DFNSP v Banskej Bystrici (18. 12. 2020) za posledné dva roky prakticky nič nezmenilo. Preto navrhla opätovne zaradiť tento bod do programu výboru.

Generálny riaditeľ sekcie zdravia MZ SR Pavol Macho informoval, že od posledného zasadnutia výboru zorganizovalo MZ SR tri pracovné stretnutia, na ktorých sa dohodlo, že:

1. MZ SR postupne prerokuje s jednotlivými nemocnicami možnosti rozšírenia činnosti existujúcich ambulancií a vybudovanie nových zubných ambulancií na zabezpečenie starostlivosti o pacientov v celkovej anestézii;

2. MZ SR prerokuje so všetkými zdravotnými poisťovňami prehodnotenie platieb poskytovateľom za zdravotné výkony v zubnom lekárstve zo zdrojov verejného zdravotného poistenia;
3. vypracuje odborné usmernenie o zubnom ošetrovaní detí v celkovej anestézii.

Členovia výboru boli informovaní, že v zmysle aktuálne platného Programového vyhlásenia vlády SR, MZ SR spolu s Národným ústavom detských chorôb v Bratislave, FNsP F. D. Roosevelta Banská Bystrica, Univerzitnou nemocnicou L. Pasteura Košice pripravuje zlepšenie dostupnosti ošetrovania zubov osôb so zdravotným postihnutím v celkovej anestézii a to zlepšením materiálno-technického vybavenia a personálneho zabezpečenia zubných pracovísk tak, aby sa v čo najkratšom čase znížili čakacie lehoty. Na MZ SR tiež vzniká pracovná skupina pre zadefinovanie zdravotných výkonov a zubno-lekárskeho materiálu s cieľom zlepšiť dostupnosť a čakacie lehoty na ošetrovanie pacientov so zdravotným postihnutím v celkovej anestézii. Členom výboru bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do činnosti tejto pracovnej skupiny.

Keďže jedným zo základných problémov poskytovania zubného ošetrovania v celkovej anestézii je nedostatočné finančné ohodnotenie lekárov a zdravotníckeho personálu, výbor vo svojom uznesení požiadal vládu aj o odstránenie tejto prekážky.

Informácia o plánoch podpory stabilizácie a rozvoja sociálnych podnikov v BSK

Na predchádzajúcich zasadnutiach sa členovia výboru zaujímali o to, akým spôsobom chce MPSVR podporovať vznik a rozvoj sociálneho podnikania na Slovensku. Keďže v tom čase už bol vyhlásený Národný projekt Investičná pomoc pre sociálne podniky určený pre všetky kraje mimo BSK, žiadali informáciu o stave prípravy projektu pre BSK. Na zasadnutí výboru v apríli 2021 boli informovaní, že projekt je pripravený a čaká sa na podpis ministra. Ku dňu zasadnutia výboru však projekt ešte nebol vyhlásený.

Ďalším problémom, o ktorom sa hovorilo, sú podmienky podpory v už existujúcom Národnom projekte, ktoré prakticky neumožňujú uchádzať sa o podporu sociálnym

podnikom, ktoré pôsobia už niekoľko rokov. V projekte je totiž definovaných viacero kritérií oprávnenosti, ktoré ich vylučujú:

- Podporený podnik má okrem iného povinnosť vytvoriť minimálne jedno nové pracovné miesto pre nezamestnané alebo neaktívne osoby. Toto diskvalifikuje už zabehtuté podniky, ktoré nepotrebujú prijímať nových zamestnancov, ale finančnú pomoc by potrebovali.
- Časť pomoci je určená iba pre začínajúce podniky, ktoré nepodnikajú dlhšie ako 5 rokov. Splnenie tejto podmienky sa posudzuje podľa dátumu zápisu do Obchodného registra. Pre podniky, ktoré nepodliehajú povinnému zápisu do Obchodného registra, je za začiatok podnikania považovaný dátum, kedy začali vykonávať hospodársku činnosť. Za hospodársku činnosť sa považuje aj poskytovanie sociálnych služieb alebo vydávanie časopisov. V tomto prípade sú diskvalifikované prakticky všetky sociálne podniky, ktoré existujú dlhšie ako 5 rokov, ale aj podniky, ktoré síce začali podnikať pred menej, ako piatimi rokmi, ale predtým vykonávali niektorú z činností, ktoré sú považované za hospodársku činnosť (napr. poskytovali sociálne služby alebo vydávali časopis).

Napriek tomu, že finančný balík určený na podporu a rozvoj sociálneho podnikania na Slovensku je relatívne veľký, podmienky získania podpory sú mimoriadne náročné a do veľkej miery vylučujú podniky, ktoré vznikli ešte pred vytvorením a vyhlásením Národného projektu. Nemožno teda u nich predpokladať akýkoľvek oportunistický, ale skôr išlo o angažovanosť a snahu skutočne pomôcť so zamestnávaním ľudí, ktorých bežný trh práce ignoruje. Vznikli nie vďaka, ale napriek podmienkam, ktoré existovali. Na svoj vznik využili väčšinou súkromné zdroje a mnohé sú zaťažené aj úvermi. Práve tieto sociálne podniky teraz nie sú znevýhodnené len kvôli nastaveniu Národného projektu, ale aj voči sociálnym podnikom, ktoré vznikajú, poznajúc aktuálnu legislatívnu situáciu v sociálnej ekonomike a existujúce nástroje finančnej podpory.

Výbor vo svojom uznesení preto Implementačnej agentúre MPSVR SR odporučil do 31. decembra 2021 v spolupráci s odborom sociálnej ekonomiky MPSVR SR, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Asociáciou subjektov sociálnej ekonomiky a Alianciou pre sociálnu ekonomiku na Slovensku vypracovať analýzu finančnej podpory sociálnych podnikov zo strany štátu a predložiť ju na zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím.

Nedostupnosť on-line titulkovania tlačových konferencií a vystúpení členov vlády SR vysielaných v priamom prenose

Katarína Kluková, členka výboru, pripomenula, že na problém s dostupnosťou titulkovania (on-line prepisu hovoreného slova pri priamych prenosoch a tlačových konferenciách a iných diskusných reláciách) upozorňuje už od marca 2020.

Zdôraznila, že komunita ľudí so sluchovým postihnutím – hovoriacich opakovane upozorňuje na chýbajúce sprostredkovanie informácií. Situácia sa výrazne zhoršila počas pandémie Covid-19, kedy všetci začali nosiť na tvári rúška, čo znemožňuje odzberanie. Pripomenula, že aj Úrad komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím a kancelária verejnej ochrankyne práv vyjadrili nad dlhodobu pretrvávajúcou situáciou v zmysle diskriminácie tejto skupiny občanov v oblasti prístupnosti aktuálnych informácií znepokojenie. Táto nenaplnená potreba sa však týka aj seniorov, ktorí postupne strácajú sluch, ako aj osôb s ľahkým mentálnym postihnutím.

Riaditeľka odboru nehmotného kultúrneho dedičstva a kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva MK SR Barbora Morongová informovala, že súčasná právna úprava zaručuje multimodálny prístup vo vysielaní a pri poskytovaní audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie prostredníctvom titulkov pre osoby so sluchovým postihnutím, tlmočenia do posunkového jazyka pre nepočujúcich a hlasovým komentovaním pre nevidiacich v rozsahu stanovenom zákonom č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii.

V súčasnosti sa MK SR v rámci prípravy nového zákona o mediálnych službách snaží o presadenie postupného navyšovania percentuálneho podielu programov s tzv. multimodálnym prístupom. Konkrétne, vo vzťahu k programom vysielaným verejnoprávnym vysielateľom navrhuje zabezpečiť všetky vysielané programy titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím alebo tlmočením do slovenského

posunkového jazyka nepočujúcich alebo v slovenskom posunkovom jazyku nepočujúcich a 50 % programov hlasovým komentovaním pre nevidiacich. Navrhovaná právna úprava by mala nadobudnúť účinnosť v prvom štvrtroku 2022.

Povinnosť zabezpečiť titulkovanie programov vysielaných naživo v súčasnosti v právnej úprave absentuje. Pri reláciách vysielaných naživo, je zabezpečenie titulkov pre nepočujúcich veľmi náročné, keďže je nutné vpisovať ich do vysielania priamo v danom okamihu, čím vzniká isté oneskorenie. Technologické možnosti titulkovania naživo existujú, sú však nákladné a majú aj určité nevýhody, ako je chybovosť textu.

Marta Gajdošíková z RTVS informovala, že koncom augusta sa uskutočnil úspešný test online titulkovania prostredníctvom tzv. predrečníka, rozpoznávania reči a prepojením s vysielaním a teletextom. Oneskorenie titulkov vo vysielaní bolo cca 5 - 6 sekúnd. RTVS toto riešenie začala pokusne využívať od 5.9.2021 počas programu Byť zdravý je výhra.

Vo svojom uznesení výbor odporučil MK SR riešiť možnosti zvýšenia finančnej podpory na titulkovanie naživo vysielaných relácií.

Problematika dostupnosti najnovších načúvacích aparátov pre dospelých cez kategorizáciu MZ SR

Katarína Kluková, členka výboru, uviedla, že nakoľko nedostupnosť kvalitných a najmodernejších načúvacích aparátov v SR dlhodobo pretrváva a úhrada súčasne vyrábaných moderných načúvacích aparátov je veľmi nízka, žiada iniciovať stretnutie a vytvoriť pracovnú skupinu zloženú z odborníkov, zástupcov zdravotných poisťovní a zástupcov pacientov za účelom sprístupniť aj načúvacie aparáty s najnovšími modernými technológiami pre pacientov SR a zvýšiť ich dostupnosť aj vyššou úhradou v kategorizačnom zozname.

Generálny riaditeľ sekcie zdravia MZ SR Pavol Macho naopak informoval, že sortiment načúvacích prístrojov, ktoré sú registrované v Kategorizačnom zozname zdravotníckych pomôcok, je dostatočne široký v rôznych technických a cenových skupinách od štandardných jednoduchších plne hradených načúvacích prístrojov až po elektronicky veľmi sofistikované technicky zložité načúvacie prístroje s rôznou výškou doplatku pacienta. Do kategorizačného zoznamu bolo v priebehu posledného

roka zaradených cez 50 načúvacích prístrojov, čo predstavuje skutočne širokú ponuku nových technológií v tomto segmente. Načúvacie prístroje, ktoré sú registrované v liečebnom poriadku, pokrývajú potreby kompenzácie nedoslýchavých pacientov so stredne ťažkou a ťažkou percepčnou poruchou sluchu, ako aj niektoré prevodové a kombinované poruchy sluchu.

Na základe diskusie výbor odporučil MZ SR vyvolať stretnutie so zástupcami zdravotných poisťovní a s organizáciami zastupujúcimi osoby so sluchovým postihnutím za účelom prerokovať ponuku načúvacích prístrojov. Zároveň odporučil MZ SR vytvoriť pracovnú skupinu pre zlepšenie ponuky načúvacích prístrojov a riešenia výšky doplatkov za načúvacie prístroje.

Uplatnenie princípu prístupnosti a univerzálneho navrhovania v návrhu zákona o územnom plánovaní a zákona o výstavbe

Slavomíra Salajová z Úradu podpredsedu vlády SR informovala o procese prípravy návrhov zákonov po ich predložení do druhého medzirezortného pripomienkového konania, ktoré začalo 30. júna 2021. V čase zasadnutia výboru rozporové konania ešte prebiehali. Rozporové konania týkajúce sa bezbariérovosti sa uskutočnili 10. septembra 2021 so zástupkyňami hromadnej pripomienky (Silvia Shahzad, Zuzana Čerešňová), 14. septembra 2021 s Národnou radou občanov so zdravotným postihnutím v SR (Branislav Mamojka, Soňa Tóthová) a 16. septembra 2021 s Komisárkou pre osoby so zdravotným postihnutím (Zuzana Stavrovská).

Rozpory boli odstránené alebo vysvetlené. S uvedenými zástupcami bolo dohodnuté, že budú súčasťou pracovnej skupiny pre prípravu vyhlášky k stanoveniu požiadaviek na bezbariérové navrhovanie a užívanie stavieb.

Je dôležité, že návrh zákona o výstavbe sa posilňuje z hľadiska zavedenia osobitnej kompetencie pre novozriaďovaný Úrad pre územné plánovanie a výstavbu venovať sa koncepčne aj téme bezbariérovosti. Bezbariérovosť by mala byť aj súčasťou vzdelávania jeho odborných pracovníkov. Fázy projektovania, zhotovovania a kolaudácie sa posilňujú aj tým, že vyhláška k projektovej dokumentácii by mala obsahovať protokol o bezbariérovosti, ktorý bude vypracovávať projektant.

Stav prípravy novely zákona 448/2008 o sociálnych službách

Riaditeľ odboru sociálnych služieb MPSVR SR Miroslav Cangár informoval o novele zákona 448/2008 o sociálnych službách, ktorá je v legislatívnom procese. Uviedol, že predkladaný návrh vytvára podmienky na zvýšenie finančnej podpory zo štátneho rozpočtu na spolufinancovanie sociálnych služieb krízovej intervencie v nocľahárni. Touto úpravou sa zavádza valorizácia výšky tejto finančnej podpory nariadením vlády v záujme zabezpečiť dostupnosť a udržateľnosť týchto sociálnych služieb. Zároveň zavádza nový systém evidencie sociálnych služieb, ktorým sa mení doterajší spôsob vedenia registra poskytovateľov sociálnych služieb na register sociálnych služieb, v ktorom bude príslušným vyšším územným celkom vedená každá sociálna služba príslušného druhu a formy s miestom jej poskytovania v jeho územnom obvode. Tým sa posilní jeho zrozumiteľnosť pre občana. Upravuje aj ďalšie podmienky pri financovaní a poskytovaní sociálnych služieb zrovnoprávňujúce ich verejných a neverejných poskytovateľov.

Stav prípravy novely zákona 447/2008

Riaditeľ odboru integrácie osôb so zdravotným postihnutím MPSVR SR Ján Gabura informoval o novele zákona 447/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, ktorá je v legislatívnom procese. Navrhuje priaznivejšie nastaviť podmienky poskytovania jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu tak, že sa zníži finančná spoluúčasť osôb s najnižšími príjmami. Zavádza sa možnosť poskytnúť peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla aj osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá ešte nie je vlastníkom vozidla s cieľom umožniť spolu s kúpou vozidla zároveň už aj jeho potrebnú úpravu. Predmetom návrhu zákona sú aj doplňujúce a spresňujúce úpravy vyplývajúce z doterajšej aplikačnej praxe.

Informoval aj o tom, že MPSVR SR začalo pracovať na aktualizácii Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím, do ktorého budú zapracované aj niektoré opatrenia Stratégie EÚ pre oblasť práv osôb so zdravotným postihnutím. Uviedol, že členom už existujúcej pracovnej skupiny bude zaslaný na pripomienkovanie návrh novej štruktúry tohto dokumentu, čo sa aj po zasadnutí výboru stalo.

Ďalej informoval o príprave zriadenia pracovných skupín k tvorbe nového zákona o kompenzáciách a k problematike psov so špeciálnym výcvikom a vyzval členov výboru, aby nahlásili svoj záujem o prácu v týchto pracovných skupinách.

Podľa zápisu z rokovania výboru spracoval Branislav Mamojka

Ako to funguje v EÚ

Fotografická súťaž o asistenčných technológiách

Existuje riešenie, ktoré využíva asistenčné technológie a ktoré vám skutočne pomáha? Myslíte, že by stálo za to povedať o ňom aj iným? Povzbudiť ich, motivovať, inšpirovať? Podel'te sa oň! Európske fórum zdravotného postihnutia (European Disability Forum, EDF) hľadá fotografie asistenčných technológií, ktoré ľuďom so zdravotným postihnutím umožňujú zapojiť sa do rôznych oblastí života. Hľadajú obrázky súkromných i verejných priestorov, súvisiacich s pracovným, kultúrnym, voľnočasovým či športovým životom. Vstupné poplatky nevyžadujú.

Pod spojením „asistenčná technológia“ sa ukrýva každá vec, zariadenie, softvér alebo výrobok, ktoré sú navrhnuté špeciálne pre ľudí so zdravotným postihnutím a podporujú ich rozvoj, udržanie, ba zlepšenie schopností. Výpočet môžu otvárať medicínske zariadenia (napr. kochleárne implantáty) a technicky náročné pomôcky (napr. hmatové displeje), pokračovať možno barlami, vozíčkami, okuliarmi, čítačmi obrazovky, načúvacími prístrojmi, zariadeniami na alternatívnu komunikáciu, zabudnúť však nemožno ani na nové možnosti, ktoré prináša umelá inteligencia a robotika.

Kto sa môže prihlásiť?

Pozvánka je určená obyvateľom EÚ a EEA. Zúčastniť sa môžu len jednotlivci, organizácie nie. Vek súťažiacich ohraničený nie je.

Ako sa možno prihlásiť?

Požadované materiály je potrebné zaslať e-mailom na adresu raquel.riaza@edf-feph.org, a to do 30. novembra do 23:59.

Čo treba poslať?

Aby ste sa zaradili medzi súťažiacich, bude od vás EDF očakávať tieto tri veci:

1. Jednu originálnu jednoduchú fotografiu vo vysokom rozlíšení (300 DPI) s popisom obrázka alebo jednu originálnu jednoduchú umeleckú prezentáciu (komiks, kresba) s popisom obrázkov, ktorý príbeh vysvetlí.

Dovolené: editovanie, filtre, camera built-in efekty.

Zakázané: koláž (dielo s viac ako jednou fotografiou), vodotlač, text alebo iné prvky doplnené do fotografie.

2. Meno autora, mesto a štát, kde bola fotografia nasnímaná, a jej stručný popis v angličtine.
3. Podpísané [vyhlásenie o udelení práv](#). Pozor! Organizátor vyžaduje dva podpisy – osoby, ktorá fotografovala, a osoby, resp. osôb, ktoré sú na fotografii zachytené. V prípade, že na fotografii sú deti, je potrebné dodať písomný súhlas ich rodičov alebo zákonných zástupcov.

Čo otázka autorských práv?

Všetky súťažné materiály musia byť originálne práce a účastník musí byť vlastníkom alebo držiteľom prenesených autorských práv. Prihlásením do súťaže si všetky autorské práva k dielam ponechávajú účastníci, zároveň však Európskemu fóru zdravotného postihnutia postupujú právo dodané diela publikovať a vystavovať. Účastníci vyjadrujú súhlas s tým, že sú viazaní právnymi podmienkami [Facebooku](#).

Ako budú súťažné materiály vyberané?

Všetky fotografie a umelecké prezentácie prejdú najprv kontrolou, overením, či spĺňajú pravidlá súťaže. O tom, či boli diela akceptované alebo odmietnuté, dostanú účastníci správu e-mailom. Všetky akceptované obrázky budú zaradené do albumu na facebookovej stránke EDF. Ak sa chcete oboznámiť s úrovňou, resp. potencionálnou konkurenciou, prezrite si [predchádzajúce ročníky](#).

Kto tvorí porotu?

Dvaja členovia výkonného výboru EDF, dvaja zamestnanci EDF a dvaja externí fotografi.

Aké sú kritériá hodnotenia?

1. Kvalita obrázka
2. Inovatívnosť
3. Tvorivosť
4. relevantnosť vo vzťahu k téme.

Pozn. Materiály, ktoré sú agresívne, hanlivé a obscénne, alebo odhaľujú nežiaduce osobné údaje, budú zo súťaže vyradené.

Ako to vyzerá vo finále?

Porota vyberie celkovo 20 finalistov, ktorých práce budú vystavené on-line a v sociálnych médiách. Mená víťazov budú zverejnené po 30. novembri.

Ceny

Víťazi získajú:

1. miesto – 500 €
2. miesto – 300 €
3. miesto – 200 €

Dokumentácia

[Fotosúťaž 2021 Termíny a podmienky](#)

[Fotosúťaž 2021 Pravidlá a autorské práva](#)

(red.)

Mosty inklúzie – Internetový časopis Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR

Periodicita: mesačník

Vydavateľ: Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR,
Račianska 153, 831 54 Bratislava

IČO: 308 53 567

Redakcia: Dušana Blašková, Peter Halada

Jazyková korektúra: Michaela Hajduková

Fotografie, pri ktorých nie je uvedený zdroj, sú z archívu NROZP v SR.

Technické spracovanie: Merineo, s. r. o.

Príspevky posielajte e-mailom na adresu: mosty@nrozp.sk.

Realizované s finančnou podporou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky